

Vabilo k naročbi.

Z mesecem julijem začne se II. polletje in prosimo torej p. n. naročnike, katerim s tem dnevom poteče naročba na „Slov. Gospodarja“, naj se podvizajo nadalejšnjo naročnino doposluti, da se jim ne pretrga ali pa ustavi dopošiljanje lista.

„Slov. Gospodar“ stane do konca leta 1 fl. 30 kr. in do konca septembra pa 65 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštinih nakaznicah, ker so take pošiljave najbolj ročne. Upravišтво.

Avstrijski patriotizem.

Patriotizem je ljubav do domovine, je torej tisto čustvo, vsled katerega noben napor ni pretežaven, nobena žrtev ni prevelika, ki ju zahteva občna blaginja domovine; človek, kojega navdaja živ patriotizem, da z veseljem za domovino tudi življenje. Avstrijski patriotizem je torej tako čustvo za domovino avstrijsko, rekše za avstrijsko-ogrsko državo.

Patriotizem je za obstanek katerebodi države prvi in zadnji pogoj. Najsi je država še tako bogata, najsi je navidezno še tako mogočna, najsi je še tako velika, najsi ima še tako bistroumnega vladarja, ona mora razpasti, ako v nje podložnikih, in sicer v celem ljudstvu kakor v vsakem posameznem, ni patriotizma. Vsak greh ljudstva se na državi grozno maščuje in pospešuje njeno razkrojitev, ali v najobupnejšem stanju je država tedaj, kadar se podložniki mrzlim srcem od nje odvrčajo; tedaj se razpad ne da več zabraniti. A ne le najobupnejše je tako stanje, ampak tudi najžalostnejše. Hudo je za človeka, če je bolan, hudo če mora trpeti krivico, ali gotovo najhujše, najžalostnejše je, če na vsem božjem svetu nima niti jednega človeka, ki bi ga ljubil, ki bi imel zanj vsaj majhen kotiček v svojem srcu. Zato pa je izmed vseh velikih dogodkov v človeški zgodovini najžalostnejši, kadar se ljudstvo od matere domovine obrne ter jo zapušča plakajočo na grobu nekdanje slave.

Ker je patriotizem tolikega pomena, zato je vladarjem in njih vladam ena najvažnejših nalog, da se v srcih podložnikov ta sveta iskra zaneti, neguje ter razširi v mogočen plamen. Modra vlada ne prezre nobene prilike in se poslužuje najraznovrstnejših sredstev, da goji patriotizem, dobro vedoč, da je to čustvo, ki se ne da na mah prikomandirati, ampak ki ga mora o pravem času razumeti, vzbuditi in netiti. Modri vladi pa je tudi vedna skrb, da vse drži strani, oziroma uni-

čuje, kar bi ji utegnilo nasprotovati; zato pa z vso strogostjo postopa s takimi elementi, o katerih se je prepričala, da domovini niso popolnoma verni; najtežje ječo nalaga zakon tistemu, ki le nepremišljeno zine besedico, s katero izdā, da mu je druga država dražja od svoje, ali da mu blaginja domačega vladarja ni mar. In prav tako; kajti kjer ni patriotizma, tam ni države, ker tam ni več življenja, tam je le mrtvo telo, ki gnije in razpada in služi ujedam v hrano.

Po teh kratkih besedah o patriotizmu sploh vprašajmo se, kako pa je s patriotizmom v Avstriji, z ljubavjo do celokupne države avstrijsko-ogrske. Bralci „Slov. Gosp.“ predobro čutijo, kaj nam je dalo povod k temu-le premišljevanju. Zares žalost nas obhaja, ko se oziramo na vse strani tja do mej naše velike države, iščoč avstrijskega patriotizma; tako obupno je, da se ne moremo prašati, kako močno plamti, ampak kje ga še je kaj. Nemci, Madžari in Lahji kričijo tako glasno: »Proč od Avstrije!« da bi lahko oglušeli, in pripravljajo odcep tako javno, kakor da bi se šlo za najpoštenjšo stvar. Ti narodi ne morejo dočakati, da bi avstrijsko-ogrska država razpadla; kar hrepenijo po tem trenutku; oni so nji najljubši sovražniki in delajo z največjo strastjo neumorno, da tisti blaženi trenutek bliže pomaknejo. Kaj pa vlada, ko se ji nuja toliko premenitnega in plemenitega posla? Nemcem, Madžarom in Lahom, kolikor more, pomaga, Slované, ki se na vse kriplje trudijo, da bi razpad države odvrnili, daviti in s pestmi biti v obraz. Je-li mogoče, kaj takega verjeti, kam li delati? V Nemcih, Madžarih in Lahih avstrijskega patriotizma in Slovanom pa, ki materi Avstriji navzlic njene brezsrčnosti do njih svoje srce ponuja, pa se s pestmi bije v obraz, da je zaliva rudeča kri! Avstrijska vlada naj ne pozabi, da je patriotizem čustvo, ki hoče biti o toplem solncu vzbujeno in pri pohlevnem, blagonašem delu zamakano. Nezvesti ne bodo Slovani Avstriji nikdar, ne, pa dobro bi jim djalo in srečni bi bili, ko bi jih pregrevala tista gorkota, ki oživlja srce in rodi entuziazem (navdušenje); njej sami pa bi menda ne bilo na kvar. Kaj hoče brez patriotizma? Odkar svet stoji, ga ni mogla nobena država pogrešati, bržčas tudi Avstrija ne boče mogla biti brez njega, ako boče hotela obstati. Za njeno vlado pa je dvakrat žalostno, da ji mora tak glas doiti iz sredine priprostega ljudstva, za katero ima le kamenje in škorpione.

Jugoslovanska ideja.

Gosp. dr. Krek je govoril na shodu v Jesenicah o jugoslovanski ideji te-le besede: »Vse naše vlade hočejo imeti na jugu same slovanske fakine in dokler Nemec ne zasede vseh južnih pokrajin, nočejo rešiti gospodarskega vprašanja. Mi imamo le eno pristanišče, ki je zvezano le z eno železnico in še ta je v lasti kapitalistiške družbe. Druga železniška zveza se že rešuje celo vrsto let, a ne bo rešena, dokler bo bival na jugu slovanski fakin. Gospodarski propadamo, industrija, razun železne, je že propadla, in to samo zaradi tega, ker se ni skrbelo za slovanski jug, za slovansko morje. Dalmacija s premnogimi naravnimi lukami nima pristanišč, nima ne ene železnice in lačen in žejen tava po neizrabljeni, nekultivirani zemlji ter se prodaja tujstvu slovanski fakin. Šol in izobrazbe imajo obmorski slovanski prebivalci le toliko, kolikor jim jo je dala cerkev, država jim ne da nič. Tudi našim bratom na Koroškem in Štajarskem se ne godi dosti bolje. Birokracija se ne briga za potrebe slovanskega ljudstva, zanj se ne zmeni, briga se pa z vso vsmo za drugo Avstrijo, mej tem ko nas pita z izdajicami. Volivne in drugih pravic nam ne dajo, izobrazbo nam odrekajo, za naš gospodarski razvoj ne skrbijo in toraj ni čudno, da smo zaostali. V Nemčiji, na Vestfalskem, je vse drugače poskrbljeno za vzgojo otrok, železnice je samo v tem delu več, kakor v celi Avstriji. Seveda, ko bi se hoteli klanjati Nemcem, imeli bi vsega v izobilju, ker pa tega nečemo, imajo za nas samo zaničevanje. Druga glavna ovira je nesrečni dualizem. To se mora spremeniti, prej ni rešitve za nas, prej ne moremo govoriti o zboljšanju gmotnega položaja. Dokler se politične razmere temeljito ne spremenijo, dokler ne bomo Jugoslovani enakopravni z Nemci in Mažari, dotlej je zastoj govoriti o povzdigi naše industrije in našega poljedelstva.»

Darilo goriškim Slovincem.

Deželni šolski svet goriški, kateremu predseduje slaboznani tržaški namestnik grof Goess, je predložil naučnemu ministerstvu, naj imenuje učiteljem c. k. gimnazijske pripravnice nemško-nacionalnega koroškega učitelja Hugona Morra. Ta človek je skrajno sovražen Slovincem in jih je javno imenoval sovražnike, zmaje, katere treba zdrobiti. Sedaj ga hočejo pozvati v Gorico, da bo drobil ondote slovenske fante ali zmajevice. Ni nemože, da bo grof Goess izposloval njegovo imenovanje. In kaj bodo potem storili

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

21. Gecemani; sv. križev pot; procesija; eno noč v cerkvi Božjega groba.

Povabim Vas ljubi rojaki, da nastopite v duhu z menoj pot, po katerem hodi največ zemljanov, seveda mnogi neradovoljno; pot, ki najprej in najbolj zanesljivo vodi do zveščanja; pot, po katerem je hodil trpeči Jezus. Pojdimo na goro Sion, kjer se je pravzaprav začelo Zveščanje terpljenje, kajti v dvorani zadnje večerje opravila se je prva sv. maša, ki je bistveni spomin in ponovitev krvave daritve na križu. Pri ženitnini v Kani galilejski je Jezus prvokrat očitno nastopil ali prične se njegovo javno delovanje; z zadnjo večerjo ga sklene, z večno gostijo v nebesih ga pa celo dovrši in krona. Jezusova velikodušnost molitev, kakor nam jo podaja sv. Evangelist Janez v 17. pog., je kakor priprava in slovesen uvod njegovega trpljenja, je kakor molitev in oporoka umirajočega.

«Ko je bil Jezus to izgovoril, je šel s svojimi učenci čez potok Cedron, kjer je bil

vrt, v katerega je šel on in njegovi učenci» (sv. Janez 18, 1). Pridružimo se jim tudi mi. Navadna poljska pot pelje tik mestnega ozidja v dolino Jozafat, ki se pa dandanes imenuje «Vadi siti Marjam» dolina gospe Marije; na spodnjem mostu prestopimo strugo cedronske; tu pa tam kakšna oljka, sicer je pa kraj grapav in kamenit; široka cesta prereže dolinico in pelje proti Betaniji; razun cerkve Marijinega groba na zgornji strani ni ničesar drugega videti kakor zidovje, ki obdaja vrte ob vznožju Oljske gore; a vse to moramo si proč misliti, ako si hočemo predstaviti pristavo Gecemani ob Kristusovem času. Gotovo je bil vrt takrat večji, kakor je sedajni lepi frančiškanski vrt Gecemani, v katerem še raste 7 prastarih velikih oljkinih dreves. Vhod je najbrž bil hitro pri zgornjem cedronskem mostu; potem je stalo kakšno gospodarsko poslopje s tlačilnico (prešo) za oljkin sad, kjer so apostoli včasih prenočevali; verjetno je, da so tudi v strašni noči, v kateri je začel Kristus trpeti, drugi apostoli tu ostali in le Peter, Janez in Jakob so šli z njim do soteske, ki je vodila v votlino, v katero je pa Jezus celo sam vstopil in kjer je krvavi pot potil. Sv. evangelisti sicer ne omenjajo votline; a to je brez pomena, saj tudi ne omenjajo votline Kristusovega rojstva, ker v sv. deželi je to celo navadno, da se

naravne votline porablja v razne namene in nikomur ne pride na misel, da bi moral to še posebej poudarjati. Ko je Kristus v tej uri glasno molil in stokal, ko je na obličje padel in ko se mu je angel prikazal, vse to ni bilo za zunanji svet ali za nepoklicane oči, ampak ravno votlina bila je za tako dušno stanje najprimerniši kraj.

Votlina Jezusove smrtne britkosti je precej prostorna, 17 m. dolga in 9 m. visoka; skalnati strop podpirata dva naravna stebra in pa 3 zidani; svetloba ji prihaja od zgoraj, ker je na oboku velika okrogla odprtina. Votlina je katoliška ali frančiškanska in zato so v njej 3 oltarji; pod velikim oltarjem bremo napis: «Tukaj je postal njegov pot kakor kaplje krvi, ki so tekle na zemljo.» Človeška pamet je preslaba, kakor da bi mogla obseči žalost in smrtno bridkost, katero je trpel Jezus v tej strašni uri na vrtu Gecemani. On je seveda bil Bog; pa bil je tudi pravi človek in zato je čutil bolečine telesne in dušne in se je bal smrti, kakor vsi drugi zemljani. Prevdariti pa je tudi to, da je On bil celo nedolžen, a mi ne moremo reči, da trpimo nedolžno ali po krivem, ker smo vsi grešniki in smo že pogosto žalili Boga; in slednjič: Kristus je vedel, da je On tisto jagnje, ki bo darovano za grehe celega sveta in da bo že čez nekaj ur v strašnih mukah